

Jiří Mareš:**Styly učení žáků a studentů***Praha, Portál, 1998, 240 s.*

Přestože je psychologie učení ústředním problémem teorie i otázkou nejvyšší praktické důležitosti pro hledání cest transformace školství všech stupňů, psychologů věnujících se systematicky výzkumu učení je u nás velice málo. Jsem přesvědčena, že je to jednou z příčin povrchnosti různých reformních pokusů ve školství. Ty se tradičně soustřeďují na změny obsahu učení, ale stranou nechávají samotné pojetí učení. Inovace kurikula pak spočívají často v už pověstné „náhradě Gottwalda Masarykem“ v učebnicích místo posunu od reprodukčního učení fakt k navozování aktivních procesů zpracování učiva, aby v dětech neleželo jako nestrávená večeře.

O to více je potřeba přivítat novou monografii Jiřího Mareše, která přináší mnohem širší pohled na učení a obecněji kognitivní procesy, než by naznačoval její název. S důkladností autorovi vlastní se rozbíhá od ústředního tématu individuálních stylů několika směry.

Vymezuje jak učení (zejména v situacích pedagogického typu) a jeho různá pojetí, jak se s nimi setkáváme v soudobé světové literatuře, tak pojem stylu. Podrobně se věnuje problematice diagnostiky stylů učení (přílohou práce je porovnání osmnácti různých dotazníkových metod). Poslední kapitola ko-

Styly učení žáků a studentů

**JIŘÍ
MAREŠ**

portál

nečně hledá odpovědi na otázky, zda můžeme a máme styly učení ovlivňovat a jak to dělat. Logickým vyvrcholením takového postupu je přechod od vnějšího řízení žákova učení k rozvíjení metakognice a autoregulace vlastního vzdělávání.

Na této cestě ještě Mareš dává čtenáři nahlednout do metodiky výzkumné práce, ukazuje na nutný aparát pedagogicko-psychologického výzkumu a čtenář zde najde shrnutí základních pravidel pro diagnostiku. (V této souvislosti zdůrazňuji např. kapitolu o převádění zahraničních diagnostických nástrojů do našeho prostředí, což se zejména v pedagogické diagnostice dělá občas velmi amatérsky.)

V situaci, kdy poslední vysokoškolská učebnice psychologie učení, navíc silně ideologicky zatížená, vyšla před šestnácti lety, je taková poctivá příprava terénu velice užitečná; soudím, že kniha díky ní bude užívána i jako učební text pro studenty psychologie a pedagogiky.

Autor říká, že jeho cílem je pomoci, aby se vyučování změnilo z poučování v příležitost k myšlení. Toho se drží i ve své vlastní knize: Nenajdete zde přímočaré návody, ale velmi solidní informační bázi pro vlastní rozhodování, což možná trochu zklame zejména praktiky hledající rychle použitelné instantní nástroje. Doufejme, že si přesto knihu přečtou, aby si uvědomili omezenou platnost i rizika diagnostiky a zejména pedagogické intervence nepodložené hlubší znalostí kontextu.

Přehlednost informačně velmi bohaté práce zvyšuje řada tabulek a schémat. Knihu uzavírá rozsáhlá bibliografie zahrnující asi 350 prací a velmi podrobný rejstřík jmenný i věcný.

Kateřina Mallotová